

سفارت جمهوری اسلامی ایران - آستانه

بسمه تعالی

نگاهی به منطقه ویژه اقتصادی خورگوس - دروازه شرقی (گزارش شماره 4)

منطقه ویژه اقتصادی خورگوس- درواز شرقی¹ در استان آلماتی، شهرستان پنفیلوف، در جنوب شرقی قزاقستان و در مرز با چین در زمینی به مساحت حدود 5,740 هکتار در سال 2012 افتتاح گردید. این منطقه یک خوشه لجستیکی و تجاری بسیار مهم در مرز قزاقستان و چین است که به عنوان دروازه ای کلیدی در مسیر **کمر بند و جاده** عمل می کند. این منطقه به چند بخش اصلی و زیرمجموعه تقسیم شده که هر کدام نقش خاصی در اکوسیستم اقتصادی آن دارند. منطقه ویژه اقتصادی خورگوس یک هاب حمل و نقلی، لجستیکی، تجاری، انبارداری و یک مرکز استراتژیک در مسیر جاده ابریشم نوین (بخشی از ابتکار «یک کمر بند، یک راه» چین) محسوب می شود و نقش کلیدی در اتصال تجاری و لجستیکی بین چین، آسیای مرکزی، خاورمیانه و اروپا ایفا می کند و دروازه زمینی برای صادرات به آسیای مرکزی، قفقاز، روسیه و اروپا محسوب می گردد. جمع کل سرمایه گذاری در منطقه ویژه اقتصادی خورگوس بیش از ۱۰۵ میلیارد دلار برآورد شده است. در حوزه حمل و نقل بیش از ۳۵ میلیارد دلار سرمایه گذاری طی ۱۵ سال گذشته صورت پذیرفته است. فعالیتهای اصلی منطقه شامل موارد زیر است: لجستیک و انبارداری، تولید سبک و نیمه سنگین، فرآوری و بسته بندی محصولات کشاورزی، مصالح ساختمانی، مونتاژ ماشین آلات و تجهیزات و تولید لوازم خانگی و الکترونیکی

شرکت بنادر جهانی دبی (Dubai Ports World - DP World) در منطقه ویژه اقتصادی خورگوس قزاقستان سرمایه گذاری کرده و ۵۱ درصد از سهام این منطقه ویژه اقتصادی را در اختیار دارد، که نشان دهنده نقش کلیدی آن در توسعه زیرساخت های لجستیکی و ترانزیتی این منطقه است.

بندر خشک **خورگوس** یکی از بخش های این منطقه ویژه اقتصادی از پروژه های کلیدی لجستیکی در آسیای مرکزی و یک مؤلفه مهم از «ابتکار کمر بند و جاده» چین در سال 2016 توسط منطقه ویژه اقتصادی خورگوس- دروازه شرقی با سرمایه گذاری شرکت راه آهن قزاقستان تمیر ژولی 51% سهم، شرکت کشتیرانی چین (COSCO 24.5% و بندر لیانیونگانگ 24.5% (Lianyungang) چین احداث شد. این بندر به عنوان یک مرکز ترانزیتی بین المللی عمل می کند و در منطقه ویژه اقتصادی خورگوس در مرز قزاقستان و منطقه خودمختار سین کیانگ چین قرار دارد. بندر خشک خورگوس در واقع بزرگترین بندر خشک در آسیای میانه و جهان یاد می

¹. SEZ Khorgos – Eastern Gate

سفارت جمهوری اسلامی ایران - آستانه

شود که طیف کاملی از خدمات را در زمینه پردازش، ذخیره سازی و حمل و نقل کالا از چین به قزاقستان، کشورهای اتحادیه اروپا، آسیای میانه، حوزه خلیج فارس، منطقه خزر و ... ارائه می دهد. در حال حاضر، ۸۵ درصد از ترانزیت زمینی چین-اروپا از مسیر قزاقستان عبور می کند. منطقه ویژه اقتصادی خورگوس در واقع یکی از گلوگله های جهانی محسوب می گردد.

در سال ۲۰۲۴، حجم کل جابجایی بار زمینی بین قزاقستان و چین به رکورد جدیدی در حدود **۳۳/۸ میلیون تن** رسید که

حمل و نقل ریلی بیش از **۳۲ میلیون تن**، که نسبت به سال ۲۰۲۳ حدود ۱۳٪ افزایش داشته است. از این میزان، ۱۳/۷ میلیون تن صادرات از قزاقستان بوده است که عمدتاً شامل سنگ آهن و فلزات غیرآهنی، فلزات آهنی و غیرفلزی، و غلات می باشد. همچنین، ترانزیت کالا از طریق قزاقستان به ۱۵/۳ میلیون تن رسید که ۱۹٪ رشد داشته و ترانزیت کانتینری به اروپا نیز با رشد چشمگیر ۴۳٪ همراه بوده است.

حمل و نقل جاده ای حدود **۱/۸ میلیون تن** که نسبت به سال قبل دو برابر شده است. این رشد به دلیل توافقات دوجانبه جدید و بهبود دسترسی شرکت های حمل و نقل قزاقی به شهرها و بنادر مهم چین حاصل شده است.

میزان کلی بار جابجایی در بندر خشک خورگوس دروازه شرقی سالانه ۶ میلیون تن شامل صادرات و واردات می شود.

مقدار سالانه جابجایی بار در **بندر خشک خورگوس** - که با نام **بندر خشک «خورگوس» - گیتوی»** نیز شناخته می شود - طبق جدیدترین داده های موجود (تا اوایل سال ۲۰۲۴) حدود: **۵۰۰,۰۰۰ تا ۶۰۰,۰۰۰ teu (واحد معادل بیست فوت کانتینر) در سال** است. ظرفیت فعلی این بندر در حال گسترش است و برنامه ریزی شده تا در آینده به **ظرفیت نهایی حدود ۱ میلیون TEU در سال** برسد. فعالیت بندر به صورت ۲۴ ساعته با مدرن ترین تجهیزات

ترمینالی و ریلی صورت می پذیرد.

میان چین و قزاقستان چهار گذرگاه مرزی یلی و جاده وجود دارد و حمل محموله های باری منطقه ویژه اقتصادی خورگوس درب شرقی از ایستگاه ریلی آلتینکول قزاقستان صورت می پذیرد.

در این گزارش منطقه ویژه اقتصادی خورگوس- دروازه شرقی با ذکر مشخصات، زمینه های فعالیت، اهم شرکت های تجاری داخلی و خارجی فعال در آن، حجم تجاری و تفاهم نامه های بین المللی با سایر مناطق ویژه اقتصادی خارجی با هدف آشنایی با کم و کیف فعالیت های این مجموعه صنعتی برای بررسی امکان ترسیم همکاری با مناطق آزاد تجاری و صنعتی کشورمان پرداخته می شود.

قزاقستان دارای ۱۴ منطقه ویژه اقتصادی (SEZ) فعال است که هر یک با هدف توسعه بخش های خاص اقتصادی و جذب سرمایه گذاری به شرح مورد اشاره در جدول زیر تأسیس شده اند:

سفارت جمهوری اسلامی ایران - آستانه

فهرست مناطق ویژه اقتصادی قزاقستان

ردی ف	نام منطقه ویژه اقتصادی	موقعیت جغرافیایی	زمینه فعالیت	اهمیت
1	Astana - New City	آستانه	صنعت، حمل و نقل، فناوری، ساختمان سازی	توسعه صنعتی و زیرساخت های پایتخت
2	Park of Innovative Technologies	آلماتی	فناوری اطلاعات، لکترونیک، نوآوری	قطب فناوری و استارت آپی کشور
3	Khorgos - East Gate	آلماتی (موز چین)	لجستیک، انبارداری، تجارت مرزی	مهم ترین هاب تجاری و توانی
4	Ontustik	شیمکنت	نساجی، پوشاک، پتروشیمی	توسعه صنایع نساجی و پتروشیمی
5	Saryarka	قراغدی	متالورژی، مهندسی، تولید قطعات	مرکز تولید فولاد و صنایع سنگین
6	Pavlodar	شمال شرقی قزاقستان	آلومینیوم، شیمیایی، نفت و گاز	توسعه صنایع معدنی و شیمیایی
7	National Industrial Petrochemical Technopark	آتیراؤ	پتروشیمی، پالایش، شیمیایی	قطب صنایع پتروشیمی قزاقستان
8	Seaport Aktau	آکتاؤ (ساحل دریای خزر)	لجستیک دریایی، حمل و نقل صادرات	تسهیل تجارت دریایی و بین المللی
9	Turkistan	منطقه ترکستان	گردشگری، صنایع فرهنگی، خدمات	توسعه فرهنگی و توریسم منطقه
10	Turan	ترکستان	صنایع متنوع، انرژی، مصالح ساختمانی	جذب سرمایه گذاری و توسعه پایدار
11	Astana - Technopolis	آستانه	فناوری های نوین، بیوتکنولوژی	مرکز توسعه نوآوری و استارت آپ ها
12	ICBC Khorgos	موز قزاقستان - چین	تجارت مرزی، لجستیک، نمایشگاه ها	همکاری اقتصادی با چین و آسیا
13	Jibek Joly (ایبک یولی)	آلماتی	لجستیک، تجارت، انبارداری	گسترش تجارت در مسیر جاده ابریشم
14	Qyzyljar	شمال قزاقستان	کشاورزی، صنایع غذایی	حمایت از تولیدات کشاورز

• منطقه ویژه اقتصادی خورگوس (SEZ Khorgos – Eastern Gate)

سفارت جمهوری اسلامی ایران - آستانه

منطقه ویژه اقتصادی خورگوس در استان آلماتی، شهرستان پنفلوف، در جنوب شرقی قزاقستان و در مرز با چین در زمینی به مساحت حدود 5,740 هکتار در سال 2012 افتتاح گردید. و شهر همجوار آن در آن سوی مرز در قزاقستان به همین نام در استان سین کیانگ چین قرار دارد. این منطقه یک خوشه لجستیکی و تجاری بسیار مهم در مرز قزاقستان و چین است که به عنوان دروازه ای کلیدی در مسیر **کمر بند و جاده عمل** می کند. این منطقه به چند بخش اصلی و زیرمجموعه به شرح زیر تقسیم شده که هر کدام نقش خاصی در اکوسیستم اقتصادی آن دارند: **بندر خشک خورگوس، پارک صنعتی، مرکز همکاری مرزی بین المللی و منطقه آزاد تجاری** که در ادامه به تشریح آنها پرداخته می شود.

اهداف اصلی منطقه ویژه اقتصادی خورگوس-دروازه شرقی

- تبدیل شدن به مرکز مهم حمل و نقل و لجستیکی در اوراسیا
- تقویت جایگاه قزاقستان در تجارت زمینی چین-اروپا
- توسعه صنایع داخلی به ویژه در حوزه لجستیک، تولید و فرآوری کشاورزی
- جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی (FDI) در صنایع دارای ارزش افزوده

سرمایه گذاری بین المللی در منطقه ویژه اقتصادی خورگوس دروازه شرقی:

- شرکت بنادر جهانی دبی (Dubai Ports World - DP World) در منطقه ویژه اقتصادی خورگوس قزاقستان سرمایه گذاری کرده است. این شرکت ۵۱ درصد از سهام این منطقه ویژه اقتصادی را در اختیار دارد، که نشان دهنده نقش کلیدی آن در توسعه زیرساخت های لجستیکی و ترانزیتی این منطقه است.
- این سرمایه گذاری بخشی از استراتژی گسترده تر DP World برای حضور در مسیرهای تجاری بین المللی و تقویت نقش قزاقستان به عنوان یک مرکز ترانزیتی مهم در آسیای مرکزی است.
- پروژه های مشترک با شرکت های چینی، روسی و اروپایی در توسعه زیرساخت ها و خدمات صورت می پذیرد.
- ساخت فرودگاه بین المللی در منطقه خورگوس با مشارکت کنسرسیوم قزاقستانی-آلمان در دست اجرا می باشد.

سفارت جمهوری اسلامی ایران - آستانه

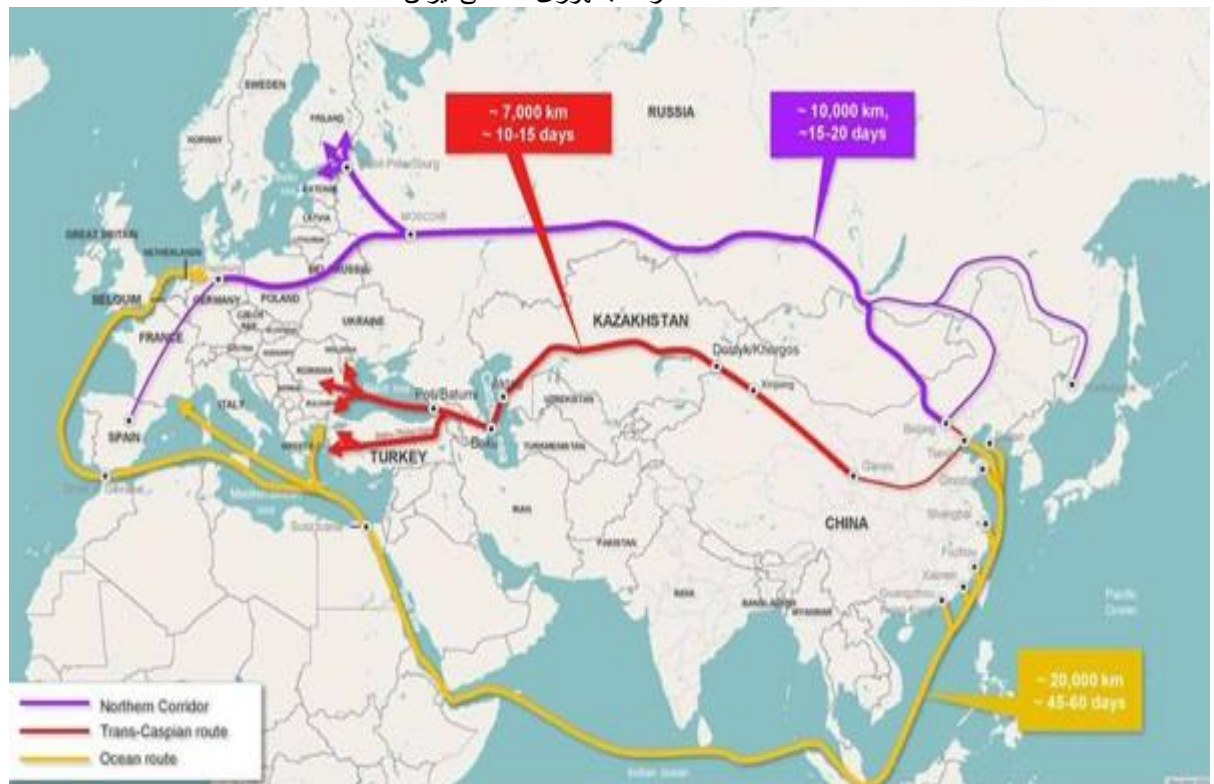
- از زمان تأسیس تاکنون، بیش از ۱/۲ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری در این منطقه انجام شده است.
- بندر خشک منطقه خورگوس نیز با سرمایه‌گذاری 49 درصدی چین صورت می‌پذیرد.
- سرمایه‌گذاران خارجی در این منطقه عمدتاً از کشورهای چین، امارات، روسیه، ترکیه، کره جنوبی و اروپا هستند.
- در برخی سال‌ها، بیش از ۶۰٪ سرمایه‌گذاری‌ها از منابع خارجی تأمین شده است.

اهمیت منطقه ویژه اقتصادی خورگوس دروازه شرقی :

- تعامل گسترده لجستیکی و سرمایه‌گذاری میان استان سین‌کیانگ و استان آلماتی در قزاقستان
- اتصال خورگوس به کریدور ترانس‌خزر یکی از مسیرهای کلیدی و راهبردی در تجارت اوراسیاست که چین را از طریق قزاقستان، دریای خزر، قفقاز و سپس اروپا متصل می‌کند.
- مسیر اتصال خورگوس به کریدور ترانس‌خزر TITR یا کریدور میانی، چین را از طریق قزاقستان، دریای خزر، آذربایجان، گرجستان و ترکیه به اروپا متصل می‌کند. هم اکنون با تشدید بحران اوکراین و روسیه، مسیر کریدور میانی به شدت مورد حمایت و استفاده چین و اروپا قرار گرفته است.
- مسیر ریلی مستقیم چین به اروپا از طریق خورگوس حدود 12 تا 15 روز زمان می‌برد.
- یکی از مسیرهای اصلی حمل‌ونقل چین به قزاقستان می‌باشد و در واقع نقطه اتصال شرق و غرب را فراهم می‌آورد.

سفارت جمهوری اسلامی ایران - آستانه

وضعیت دسترسی بین‌المللی و منطقه‌ای

- قرارگیری در مسیر کریدور بین‌المللی "چین-قزاقستان-اروپا" و اتصال به جاده ابریشم جدید
- واقع شده بر مسیرهای مهم حمل‌ونقل از جمله:
- مسیر حمل‌ونقل بین‌المللی ترانس‌خزر (TITR)
- بازار چین از طریق راه آهن به اورومچی و سایر شهرهای چین
- بازارهای اروپایی از طریق قزاقستان، روسیه و اروپای شرقی
- دریای خزر از طریق راه آهن و جاده به بندر آکتائو و کوریک
- ترکیه و خاورمیانه از مسیر حمل‌ونقل بین‌المللی ترانس‌خزر
- موقعیت استراتژیک مهم (در تقاطع جاده ابریشم قدیم و جدید و در مرکز قاره اوراسیا)؛
- دسترسی آزاد به بازار گسترده اتحادیه اقتصادی اوراسیا، آسیای مرکزی، چین، اروپا، ترکیه و کشورهای خلیج فارس
- دارای تجهیزات مدرن برای جابجایی سریع کانتینرها و تسهیل عملیات گمرکی

مسیر ریلی:

سفارت جمهوری اسلامی ایران - آستانه

- در دسامبر 2011، یک خط آهن به طول 293 کیلومتر از گذرگاه مرزی خورگوس چین تا پایانه ژتیگن قزاقستان تکمیل شد و خطوط مرزی چین و قزاقستان در 2 دسامبر 2012 به هم متصل شدند.
- شانگهای / ژنگزو / شنیانگ ← ارومچی ← یینینگ ← خورگوس ← قزاقستان ← اروپا
- خورگوس ↔ آلماتی ↔ آستانه ↔ روسیه ↔ اروپا
- خورگوس ↔ ارومچی ↔ چین شرقی ↔ شانگهای / پکن
- امروز، هر ماه حدود 65 قطار حامل TEU 6200 بار از دروازه خرگوس عبور می کنند.
- خطوط راه آهن در چین از گیج استاندارد 1435 میلی متری راه آهن اروپای غربی استفاده می کند. قزاقستان به عنوان یکی از اعضای سابق بلوک شوروی، از گیج گسترده تر روسیه استفاده می کند، به این معنی که هر زمان که محموله از داخل یا خارج از چین عبور می کند، نیاز به انتقال به واگن های مختلف دارد. همین روند پرزحمت باید در شهر کوچک لهستانی Siemianówka در مرز بلاروس برای قطارهایی که وارد اروپا می شوند دنبال شود.

وضعیت دسترسی بین المللی و منطقه ای

- قرارگیری در مسیر کریدور بین المللی "چین-قزاقستان-اروپا" و اتصال به جاده ابریشم جدید
- واقع شده بر مسیرهای مهم حمل و نقل از جمله:
- مسیر حمل و نقل بین المللی ترانس خزر (TITR)
- بازار چین از طریق راه آهن به ارومچی و سایر شهرهای چین

سفارت جمهوری اسلامی ایران - آستانه

- بازارهای اروپایی از طریق قزاقستان، روسیه و اروپای شرقی
- دریای خزر از طریق راه آهن و جاده به بندر آکتائو و کوریک
- ترکیه و خاورمیانه از مسیر حمل و نقل بین المللی ترانس خزر
- موقعیت استراتژیک مهم (در تقاطع جاده ابریشم قدیم و جدید و در مرکز قاره اوراسیا)؛
- دسترسی آزاد به بازار گسترده اتحادیه اقتصادی اوراسیا، آسیای مرکزی، چین، اروپا، ترکیه و کشورهای خلیج فارس
- دارای تجهیزات مدرن برای جابجایی سریع کانتینرها و تسهیل عملیات گمرکی

مسیر ریلی:

- در دسامبر 2011، یک خط آهن به طول 293 کیلومتر از گذرگاه مرزی خورگوس چین تا پایانه ژتیگن قزاقستان تکمیل شد و خطوط مرزی چین و قزاقستان در 2 دسامبر 2012 به هم متصل شدند.
- مسیرهای ریلی این منطقه به شرح زیر می باشد:
- شانگهای / ژنگژو / شنیانگ ← ارومچی ← یینینگ ← خورگوس ← قزاقستان ← اروپا
- خورگوس ↔ آلماتی ↔ آستانه ↔ روسیه ↔ اروپا
- خورگوس ↔ ارومچی ↔ چین شرقی ↔ شانگهای / پکن
- امروز، هر ماه حدود 65 قطار حامل TEU 6200 بار از دروازه خورگوس عبور می کنند.
- خطوط راه آهن در چین از گیج استاندارد 1435 میلی متری راه آهن اروپای غربی استفاده می کند. قزاقستان به عنوان یکی از اعضای سابق بلوک شوروی، از گیج گسترده تر روسیه استفاده می کند، به این معنی که هر زمان که محموله از داخل یا خارج از چین عبور می کند، نیاز به انتقال به واگن های مختلف دارد. همین روند پرزحمت باید در شهر کوچک لهستانی Siemianówka در مرز بلاروس برای قطارهایی که وارد اروپا می شوند دنبال شود.

حوزه های فعالیت

فعالیت های اصلی منطقه شامل موارد زیر است: لجستیک و انبارداری، تولید سبک و نیمه سنگین، فرآوری و بسته بندی محصولات کشاورزی، مصالح

سفارت جمهوری اسلامی ایران - آستانه

ساختمانی، مونتاژ ماشین آلات و تجهیزات و تولید لوازم خانگی و الکترونیکی

مزایای منطقه ویژه اقتصادی خورگوس-دروازه شرقی:

- صفر درصد مالیات بر درآمد، مالیات بر زمین و املاک برای شرکت‌های منطقه ویژه
- تشریفات گمرکی ساده شده
- واردات و صادرات بدون عوارض گمرکی در محدوده منطقه
- حمایت سیاسی و مالی به عنوان بخشی از پروژه یک کمربند - یک راه چین
- آزادی جابجایی کالا بین چین و قزاقستان در منطقه ICBC

سرمایه‌گذاران و شرکت‌های فعال در این منطقه:

- COSCO Shipping چین
- Lianyungang Port Group چین
- DP World (امارات) - مدیریت لجستیک بندر خشک خورگوس
- KTZ Express زیرمجموعه راه آهن قزاقستان
- Zharkyn Group و Hualing Group چین
- مشارکت‌های قزاقستان-چین در حوزه حمل و نقل و لجستیک
- با توجه به موقعیت جغرافیایی خورگوس و نزدیکی آن به چین، شرکت‌های چینی متعددی در زمینه‌های مختلف از جمله فناوری‌های صرفه‌جویی در مصرف آب و انرژی در این منطقه سرمایه‌گذاری کرده‌اند.

فرصت‌های سرمایه‌گذاری برای شرکت‌های ایرانی

- ترانزیت کالا بین ایران، چین و اروپا
- صادرات کالاهای ایرانی (مثل مواد غذایی، فرش، کاشی) به چین و آسیای مرکزی
- ایجاد ترمینال‌های لجستیکی برای صادرات و واردات ایران
- احداث واحدهای تولید، مونتاژ یا بسته‌بندی جهت صادرات مجدد
- فعالیت در فرآوری محصولات کشاورزی یا صنایع سبک
- بهره‌گیری از مسیر حمل و نقل بین المللی ترانس خزر برای تجارت سریع‌تر از بندرعباس یا چابهار به چین و اروپا
- برای ترغیب و تشویق عبور کریدور حمل و نقلی طرح کمربند و جاده از ایران، استقرار و فعالیت شرکت‌های حمل و نقل ایرانی در منطقه ویژه اقتصادی خورگوس گزینه مناسبی است.

حجم جابجایی محموله :

در سال ۲۰۲۴، حجم کل جابجایی بار زمینی بین قزاقستان و چین به رکورد جدیدی در حدود **۳۳/۸ میلیون تن** رسید که شامل موارد زیر است:

- **حمل و نقل ریلی:** بیش از **۳۲ میلیون تن**، که نسبت به سال ۲۰۲۳ حدود ۱۳٪ افزایش داشته است. از این میزان، ۱۳/۷ میلیون تن صادرات از قزاقستان بوده است که عمدتاً شامل سنگ آهن و فلزات غیرآهنی، فلزات آهنی و غیرفلزی، و غلات می‌باشد. همچنین، ترانزیت کالا از طریق قزاقستان به ۱۵/۳ میلیون تن رسید که ۱۹٪ رشد داشته و ترانزیت کانتینری به اروپا نیز با رشد چشمگیر ۴۳٪ همراه بوده است.
- **حمل و نقل جاده‌ای:** حدود **۱/۸ میلیون تن** که نسبت به سال قبل دو برابر شده است. این رشد به دلیل توافقات دوجانبه جدید و بهبود دسترسی شرکت‌های حمل و نقل قزاقی به شهرها و بنادر مهم چین حاصل شده است.

- این رشد چشمگیر در جابجایی بار، بیانگر تقویت روابط تجاری بین قزاقستان و چین است که با توسعه زیرساخت‌هایی مانند افتتاح ترمینال قزاقستان در بندر خشک بین‌المللی شی‌آن چین حمایت شده است. این ترمینال نقش مهمی در افزایش تعداد قطارهای کانتینری بین دو کشور ایفا کرده است.

- میزان کلی بار جابجایی در بندر خشک خورگوس دروازه شرقی سالانه 6 میلیون تن شامل صادرات و واردات می‌شود.
- مقدار سالانه جابجایی بار در **بندر خشک خورگوس** - که با نام **بندر خشک «خورگوس» - گیتوی** نیز شناخته می‌شود - طبق جدیدترین داده‌های موجود (تا اوایل سال ۲۰۲۴) حدود: **۵۰۰,۰۰۰ تا ۶۰۰,۰۰۰ teu (واحد معادل بیست فوت کانتینر) در سال** است.
- ظرفیت فعلی این بندر در حال گسترش است و برنامه‌ریزی شده تا در آینده به **ظرفیت نهایی حدود ۱ میلیون TEU در سال** برسد.
- در سال ۲۰۲۲، حجم تبادل کالا بین قزاقستان و چین بالغ بر ۲۳ میلیون تن بوده است. در حال حاضر، ۸۵ درصد از ترانزیت زمینی چین-اروپا از مسیر قزاقستان عبور می‌کند.

فاصله‌های تقریبی شهرها و پایتخت‌های مهم منطقه از خورگوس قزاقستان:

- تا اورومچی (پایتخت منطقه سین‌کیانگ چین): حدود 670 کیلومتر
- تا آلماتی، شهر بزرگ قزاقستان: حدود 370 کیلومتر

سفارت جمهوری اسلامی ایران - آستانه

- تا آستانه - پایتخت قزاقستان: حدود 1,400 کیلومتر
- تا تاشکند - پایتخت ازبکستان: حدود 1,000 کیلومتر
- تا بیشکک - پایتخت قرقیزستان: حدود 500 کیلومتر
- تا دوشنبه - پایتخت تاجیکستان: حدود 1,100 کیلومتر

بخش‌ها و زیرمجموعه‌های اصلی منطقه ویژه اقتصادی خورگوس:

1. بندر خشک خورگوس (Dry Port Khorgos)

- قلب عملیاتی منطقه و نقطه اتصال حمل‌ونقل ریلی چین و قزاقستان
- تسهیل تخلیه و بارگیری کانتینرها، مخصوصاً به دلیل تفاوت عرض ریل چین و قزاقستان
- امکانات گمرکی و ترانزیتی پیشرفته
- نقش کلیدی در انتقال بار بین چین و اروپا از طریق خطوط ریلی، تفاوت عرض ریل بین چین و قزاقستان در اینجا مدیریت می‌شود.
- شرکت‌های فعال: DP World ، COSCO Shipping ، KTZ Express
- سرمایه‌گذاری بیش از ۲۵۰ میلیون دلار در زیرساخت‌ها و تجهیزات
- بیش از ۵۰۰ هزار کانتینر TEU در سال قابلیت جابه‌جایی دارد. ظرفیت در حال افزایش است.
- ترافیک ماهانه: در سال ۲۰۲۲، به‌طور میانگین ماهانه ۶۵ قطار حامل ۶۲۰۰ کانتینر از این بندر عبور کردند.

بندر خشک خورگوس یکی از پروژه‌های کلیدی لجستیکی در آسیای مرکزی و یک مؤلفه مهم از «ابتکار کمربند و جاده» چین است. بندر خشک خورگوس در سال 2016 توسط منطقه ویژه اقتصادی خورگوس دروازه شرقی با سرمایه‌گذاری توسط شرکت مشترک قزاقستان تمیر ژولی 51% سهم ، شرکت کشتیرانی چین (24.5%) COSCO ، و بندر لیانیونگانگ 24.5% (Lianyungang) احداث شد. این بندر به عنوان یک مرکز ترانزیتی بین‌المللی عمل می‌کند و در منطقه ویژه اقتصادی خورگوس در مرز قزاقستان و منطقه خودمختار سین‌کیانگ چین قرار دارد.

- بندر خشک خورگوس در واقع بزرگترین بندر خشک آسیای میانه است که طیف کاملی از خدمات را در زمینه پردازش، ذخیره سازی و حمل و نقل کالا از چین به قزاقستان، کشورهای اتحادیه اروپا، آسیای میانه، حوزه خلیج فارس، منطقه خزر و ... ارائه می‌دهد. این

سفارت جمهوری اسلامی ایران - آستانه

ترمینال مطابق با برنامه دولتی "نورلی ژول - مسیر آینده" ساخته شده است. بندر خشک خورگوس مجهز به تجهیزات حمل و نقل مدرن، جدیدترین سیستم خودکار حسابداری واگن ها و کانتینرها است. بندر خشک منطقه ویژه اقتصادی دروازه شرقی خورگوس با هدف افزایش پتانسیل صادرات و ترانزیت قزاقستان در منطقه اوراسیا، توسعه ظرفیت ها در زمینه لجستیک جهانی، جذب سرمایه گذاری خارجی و همچنین حلقه مهمی در اجرای برنامه رئیس دولت "نورلی ژول - مسیری به سوی آینده" ساخته شده است. شهر هم‌مرز با خورگوس (Khorgos) در سمت چین، شهر خونه‌رگوس (霍尔果斯) یا Horgos است.

این مرکز تدارکات چندوجهی در یک مکان بسیار راهبردی قرار دارد:

- در مرز با جمهوری خلق چین؛
- در منطقه ویژه اقتصادی "دروازه شرقی خورگوس قزاقستان
- در تقاطع بزرگترین بزرگراه بین‌المللی اروپای غربی - چین غربی که از قزاقستان می‌گذرد.
- مساحت کل بندر خشک 129.8 هکتار است که با مناطق لجستیکی (224.9 هکتار) و صنعتی (224.6 هکتار) ادغام شده است.

2. پارک صنعتی (Industrial Zone) :

در اکتبر ۲۰۲۳، ساخت یک پارک صنعتی مشترک چین-قزاقستان در داخل SEZ آغاز شد. این پارک صنعتی دارای ویژگی‌های زیر است:

- مساحت کل: ۱۶,۰۰۰ هکتار
- سرمایه‌گذاری کل: حدود ۶۹۲ میلیون دلار
- شرکت توسعه‌دهنده China-Kazakhstan International Industrial City LLP
- هدف: انتقال بخشی از ظرفیت‌های صنعتی چین به خاک قزاقستان و تبدیل خورگوس به مرکز تولید منطقه‌ای
- این منطقه در مسیر بزرگراه غرب اروپا-غرب چین قرار دارد و مجاورت آن با ایستگاه باری آلتینکول موجب شده که نقش کلیدی در مسیرهای تجاری بین چین، آسیای مرکزی و خاورمیانه ایفا کند.
- زیرساخت‌های آماده برای تولید، مونتاژ، بسته‌بندی و فرآوری کالا
- جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی در حوزه‌های الکترونیک، مواد غذایی، شیمیایی، پوشاک و غیره
- شرکت‌های فعال: شرکت‌های قزاقستانی و چینی در حال فعالیت و سرمایه‌گذاری هستند

سفارت جمهوری اسلامی ایران - آستانه

برنامه‌های توسعه آتی این منطقه شامل موارد زیر است:

• پارک تجاری ممتاز: (Premium Business Park)

- مشارکت بین شرکت **PBP Capital** مستقر در دبی و **DP World** برای ساخت مجموعه‌ای لوکس و پیشرفته برای دفاتر، کسب‌وکارها و خدمات پشتیبانی
- فرودگاه باربری و مسافری: پروژه مشترک کنسرسیومی قزاق-آلمانی برای ساخت یک فرودگاه بین‌المللی در مجاورت منطقه ویژه اقتصادی برای افزایش ظرفیت ترانزیت و حمل‌ونقل هوایی در جریان است.
- فرودگاه بین‌المللی باری و مسافری که در منطقه ویژه اقتصادی «دروازه شرقی خورگوس» در قزاقستان در دست ساخت است، یک پروژه مشترک میان قزاقستان و آلمان محسوب می‌شود که توسط شرکت آلمانی **The Hansa Consortium** در حال اجراست.
- میزان سرمایه‌گذاری این پروژه حدود ۲۵۰ میلیارد تنگه قزاقستان (تقریباً معادل ۵۵۹ میلیون دلار) برآورد شده است.
- مراحل اجرای پروژه:
- آغاز بهره‌برداری اولیه فرودگاه در سال ۲۰۲۷ برنامه‌ریزی شده است. تکمیل نهایی پروژه تا سال ۲۰۳۲ پیش‌بینی می‌شود.
- ظرفیت و مزایا: توانایی جابه‌جایی ۵۰ هزار تن بار، پذیرش ۵۰۰ مسافر در هر ساعت و ایجاد حدود ۷۰۰ فرصت شغلی
- این فرودگاه نقش کلیدی در تقویت موقعیت منطقه خورگوس به عنوان یک هاب ترانزیتی مهم بین چین، آسیای مرکزی و اروپا خواهد داشت.

3. مرکز همکاری مرزی بین المللی “Khorgos International Centre for Boundary Cooperation (ICBC)”

- مرکز همکاری مرزی چین و قزاقستان
- امکان خرید و فروش بدون نیاز به ویزا برای اتباع دو کشور در محدوده مشخص
- جاذبه توریستی و مرکز خرده‌فروشی و عمده‌فروشی منطقه
- فروشگاه‌های بین‌المللی و فرصت‌های B2B
- شرکت‌های فعال: بیش از ۵۰۰ شرکت چینی و قزاقستانی
- سرمایه‌گذاری: بیش از ۲۰۰ میلیون دلار

4. منطقه آزاد تجاری (Free Trade Zone)

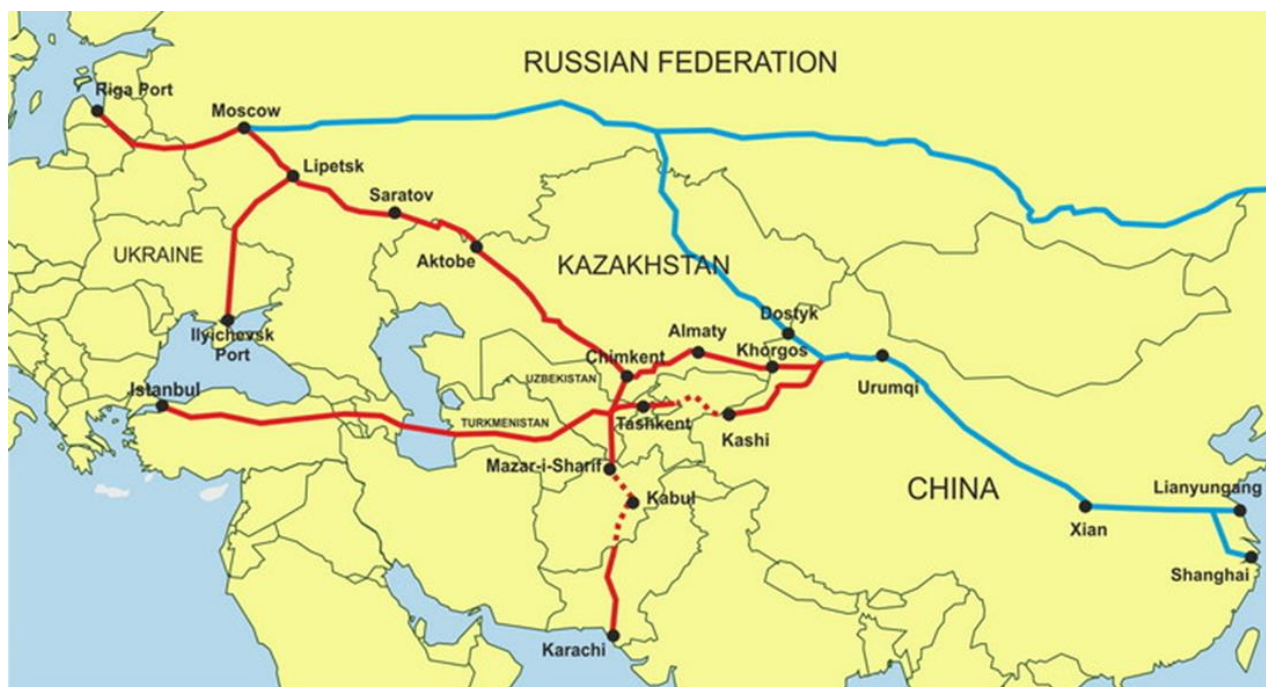

سفارت جمهوری اسلامی ایران - آستانه

- فضای مشوق برای فعالیتهای تجاری بدون پرداخت مالیات و تعرفه گمرکی
- جذب شرکتهای توزیع‌کننده و انبارهای منطقه‌ای

گذرگاه‌های اصلی مرزی بین چین و قزاقستان

این گذرگاه‌های مرزی، نقش حیاتی در تجارت، لجستیک و همکاری‌های منطقه‌ای دارند و بخشی از ابتکار «کمربند و جاده» چین و مناطق ویژه اقتصادی مانند خُرگُز هستند.

1- خُرگوس (چین) - آلتینکول (قزاقستان)

نوع حمل‌ونقل: ریلی و جاده‌ای

- سمت چین: بندر خورگوس، منطقه خودمختار سین‌کیانگ
- سمت قزاقستان: ایستگاه ریلی آلتینکول، منطقه پانفیلوف، استان آلماتی
- اهمیت:
 - درگاه اصلی منطقه ویژه اقتصادی "دروازه شرقی خُرگوس"
 - نقش کلیدی در خط ریلی چین-اروپا

سفارت جمهوری اسلامی ایران - آستانه

○ ایستگاه اصلی برای تغییر عرض ریل بین سیستم چین و قزاقستان

2- دوستیک (قزاقستان) - آلاشانکو (چین)²

نوع حمل‌ونقل: ریلی و جاده‌ای

- سمت چین: آلاشانکو، منطقه سین‌کیانگ
- سمت قزاقستان: ایستگاه ریلی دوستیک
- اهمیت:
- نخستین اتصال ریلی بین دو کشور (فعال از سال ۱۹۹۰)
- یکی از پرطرفدترین مسیرهای حمل کالا
- دارای زیرساخت‌های کامل برای ترانزیت و گمرک

3- باختی (قزاقستان) - پُکتاک چین، شهرستان بورقین³

نوع حمل‌ونقل: جاده‌ای

- سمت قزاقستان: گمرک باختی، استان قزاقستان شرقی
- سمت چین: پکتاک، شهرستان فویون، استان سین‌کیانگ
- اهمیت:
- مسیر جاده‌ای برای حمل‌ونقل منطقه‌ای
- ظرفیت توسعه آینده در تجارت محلی و منطقه‌ای

4- مایکاپچگای (قزاقستان) - جیمینای چین⁴

نوع حمل‌ونقل: جاده‌ای

- سمت قزاقستان: گمرک مایکاپچگای، استان قزاقستان شرقی
- سمت چین: جیمینای، استان سین‌کیانگ
- اهمیت:
- گذرگاه محلی برای تجارت جاده‌ای
- مناسب برای توسعه زیرساخت‌های آینده

زمینه‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاری ایرانیان

² . Dostyk (Kazakhstan) – Alashankou (China)

³ . Bakhty (Kazakhstan) – Poktak (Burqin County, China)

⁴ . Maykapchagay (Kazakhstan) – Jeminay (China)

سفارت جمهوری اسلامی ایران - آستانه

1- تولید مشترک (Joint Venture) با شرکای چینی و قزاق: ایرانیان می‌توانند با شرکت‌های چینی و قزاقستانی مستقر در پارک صنعتی، مشارکت در راه‌اندازی خطوط تولید یا مونتاژ انجام دهند. برخی زمینه‌های پیشنهادی:

- تجهیزات پزشکی و دارویی
- صنایع سبک، پوشاک، لوازم خانگی
- قطعات خودرو و تجهیزات صنعتی
- صنایع شیمیایی، پلاستیک، پلیمر
- فناوری اطلاعات و نرم‌افزار

2- **تأسیس انبار و مرکز توزیع کالا:** با توجه به وجود بندر خشک و پارک لجستیک، شرکت‌های ایرانی می‌توانند انبارهایی برای نگهداری کالا در نزدیکی مرز چین تأسیس کنند. این کار برای صادرات مجدد به چین یا آسیای مرکزی بسیار مفید است، به‌ویژه برای محصولات مانندی:

- زعفران، خشکبار، خرما، محصولات دارویی، شیمیایی، بهداشتی، لوازم یدکی خودرو، مصالح ساختمانی سبک

3- **توسعه خدمات حمل‌ونقل و ترانزیت:** ایجاد شرکت‌های حمل‌ونقل ایرانی در پارک صنعتی خورگوس با هدف انتقال کالا به/از چین و مسیر زمینی غرب چین-غرب اروپا می‌تواند سودآور باشد و زمینه را برای گذر مسیرهای حمل و نقلی چین از داخل ایران را نیز تسهیل و فراهم نمایند.

منطقه ویژه اقتصادی خورگوس با بهره‌مندی از موقعیت جغرافیایی منحصر به فرد، زیرساخت‌های پیشرفته و مشوق‌های سرمایه‌گذاری، به یکی از مقاصد جذاب برای سرمایه‌گذاران خارجی تبدیل شده است. حضور شرکت‌های بین‌المللی و افزایش سرمایه‌گذاری‌ها در این منطقه، نشان‌دهنده اعتماد جامعه جهانی به پتانسیل‌های اقتصادی قزاقستان و به‌ویژه منطقه خورگوس است.

تهیه کننده: مصطفی حسین زاده، کارشناس اقتصادی سفارت ج.ا.ایران در قزاقستان - آستانه 1404/01/25

منابع:

سفارت جمهوری اسلامی ایران - آستانه

<http://www.ktze-khorgosgateway.kz/sections/company>

- https://astanatimes.com/2023/03/kazakhstan-china-bilateral-trade-turnover-increases-by-one-third-in-2022/?utm_source=chatgpt.com
- https://interfax.com/newsroom/top-stories/99569/?utm_source=chatgpt.com
- https://en.inform.kz/news/kazakhstan-china-commodity-turnover-hit-record-high-usd-31-bln-in-2023-86de41/?utm_source=chatgpt.com
- <https://www.gov.kz/memleket/entities/economy/press/news/details/638485?lang=en>
- <https://en.inform.kz/news/kazakhstan-china-commodity-turnover-hit-record-high-usd-31-bln-in-2023-86de41>
- https://khorgos.kz/glavnaya/about-the-center/?lang=en&utm_source=chatgpt.com
- https://almaty-region.invest.gov.kz/about-us/special-economic-zone/?utm_source=chatgpt.com
- https://www.carecprogram.org/uploads/011_102_209_International-Center-for-Boundary-Cooperation-Khorgos.pdf?utm_source=chatgpt.com
- https://timesca.com/kazakh-german-consortium-to-build-cargo-passenger-airport-in-khorgos-eastern-gate-sez/?utm_source=chatgpt.com
- https://directorsdirectory.com/special-economic-zone-khorgos-eastern-gate/?utm_source=chatgpt.com
- https://www.newsilkroaddiscovery.com/kazakhstan-china-start-work-on-692-mln-industrial-park-in-khorgos-special-economic-zone/?utm_source=chatgpt.com
- https://timesca.com/kazakh-german-consortium-to-build-cargo-passenger-airport-in-khorgos-eastern-gate-sez/?utm_source=chatgpt.com